

FI lausuntopyyntö VaVa syksy 2017

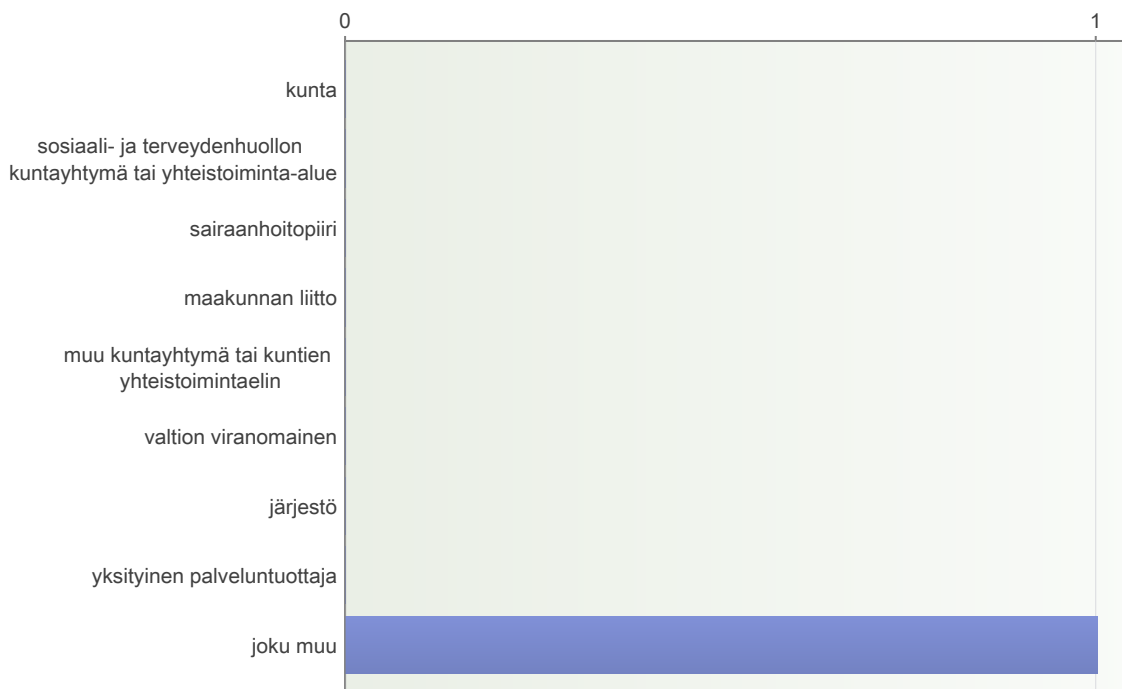
1. TAUSTATIEDOT

Vastaajien määrä: 1

Vastaajatahon virallinen nimi	Vastauksen kirjanneen henkilön nimi	Vastauksen vastuuhenkilön yhteystiedot, sähköposti ja puhelinnumero	Lausunnon käsittelypäivämäärä toimielimessä	Toimielimen nimi
Tampereen yliopisto	professori Elise Kosunen, dekaani Juha Teperi	Juha Teperi 0405133714 juha.teperi@uta.fi		

2. Onko vastaaja

Vastaajien määrä: 1

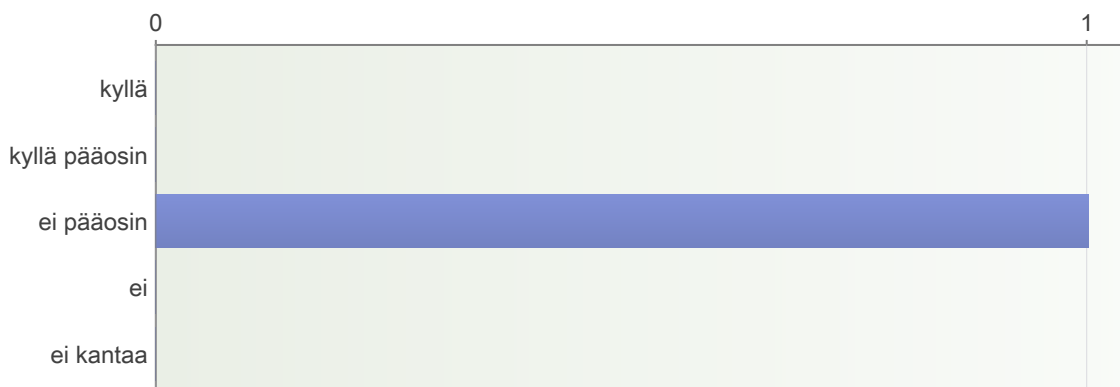

Avoimet vastaukset: joku muu

- yliopisto

3. 1. Voidaanko ehdotetulla valinnanvapauslailla osaltaan kaventaa väestön terveys- ja hyvinvointieroja sekä parantaa palvelujen yhdenvertaista saatavuutta?

Vastaajien määrä: 1

4. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskusten tarjoamien palvelujen osalta on oletettavaa, että nykyisin aktiivisen työvoiman ja siis työterveyshuollon palvelujen ulkopuolella olevien osalta saatavuus paranee. Tämä lisää yhdenvertaisuutta.

Yksityisten ja julkisten sote-keskusten "kilpaillessa" potilaiden hoidosta on luultavaa, että nämä palvelut keskittyvät entistä enemmän suurimpiin asutuskeskuksiin. Tämä heikentää palvelujen saatavuutta syrjäseuduilla.

Suuri yhdenvertaisuusongelma saattaa syntyä niiden ihmisten osalta, jotka tarvitsevat monimuotoisia sosiaali- ja terveystalvuuja. On oletettavaa, että sote-keskuksissa annettavan yksinkertaisemman hoidon volyyymi ja samalla kustannukset kasvavat. Kun koko lakipakettia ryhdytään toimeenpanemaan maakuntien rahoituslaissa säädetyn tiukan menokehyksen puitteissa on syytä pelätä, että maakuntien liikelaitoksille liikenevä rahoitusosuus pienenee. Silloin kaikkein eniten palveluja tarvitsevien palveluja joudutaan todennäköisesti supistamaan.

5. 2. Edistääkö valinnanvapauslakiluonnos tarkoituksenmukaisella tavalla asiakkaan vaikutusmahdollisuuksia omiin palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

6. Vapaamuotoiset huomiot.

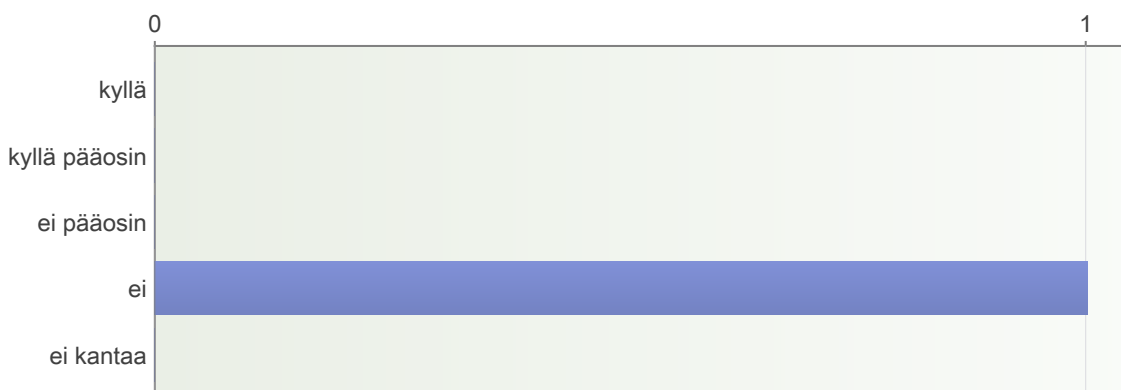
Vastaajien määrä: 1

- Asiakaslähtöisyyttä korostettiin lakiuudistuksen alkuvaiheissa, mutta valinnanvapauslaissa palvelujen tuottajan valinnan lisäksi asiakkaan vaikutusvaltaa ei juuri huomioida. Erityisesti 5 § asiakassuunnitelman laatimisesta korostaa maakunnan liikelaitoksen osuutta ja asiakkaan lähipalvelut tuottavat sote-keskuksen roolikin jää toissijaiseksi, puhumattakaan siitä, että suunnitelma veloitettaisiin laatimaan asiakkaan kanssa yhteistyössä ja hänen olosuhteensa/mahdollisuutensa huomioiden.

Pykälässä 10 on maininta toistuviiin asiakassuhteisiin liittyvästä ammattihenkilön valinnasta eli hoidon jatkuvuudesta, johon veloitetaan laimeasti ”mahdollisuuksien mukaan”. Hoidon jatkuvuuteen pyrkiminen pitää ilmaista velvoittavammin, koska jatkuvuudesta hyötyy potilas, lääkäri ja yhteiskunta. Potilasturvallisuus paranee ja hoito on myös taloudellisempaa.

7. 3.Antaako lakiluonnos asiakkaalle riittävät mahdollisuudet hakeutua asiakkaan omaan tilanteeseen sopivaan palveluun?

Vastaajien määrä: 1

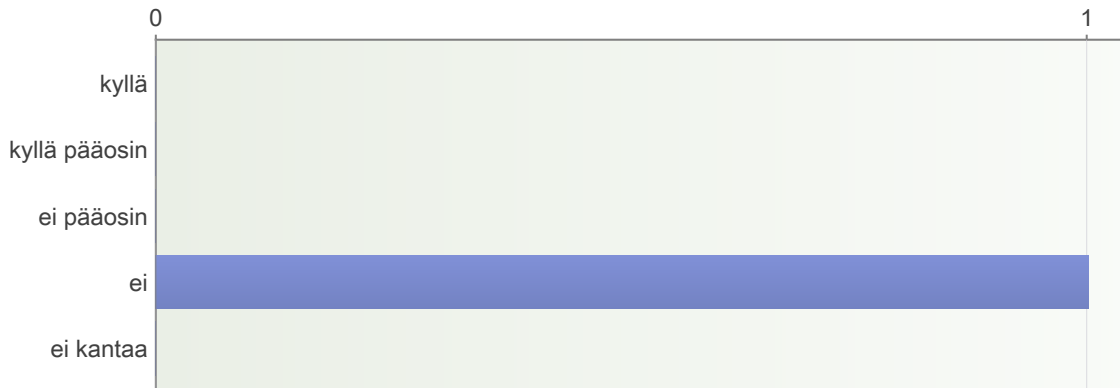
8. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kts. edellä vastaus kysymykseen 2. Asiakkaan valinnan tulisi perustua asialliseen tietoon ja julkisesti saatavilla oleviin mittareihin, joiden valmistelu on vielä hyvin alkutekijöissään. Ennen niiden valmistumista valinta perustunee mielikuviin.

9. 4. Jos asiakkaalla on laaja-alaisia palveluntarpeita, toteutuuko lakiluonnoksen perusteella asiakkaan mahdollisuus saada tarpeen mukaisella tavalla yhteen sovitettuja palveluja?

Vastaajien määrä: 1

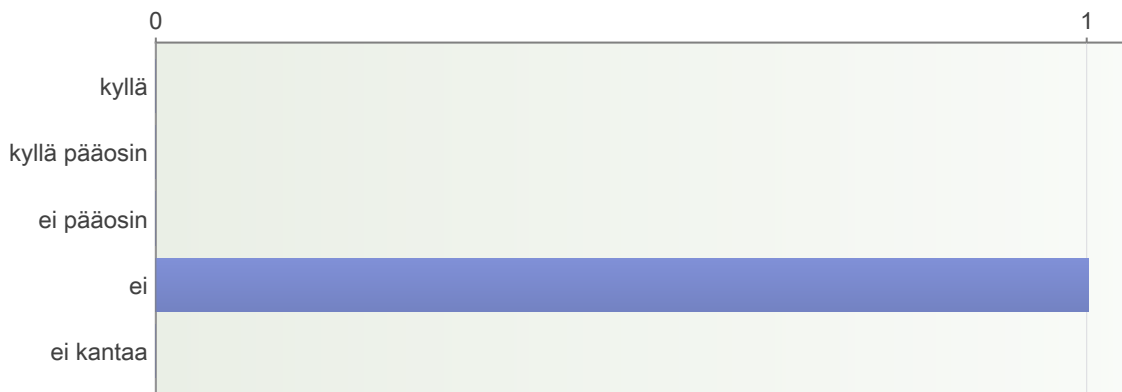
10. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Laaja-alaisessa palvelutarpeessa palveluita tuotetaan sote-keskuksessa, maakunnan liikelaitoksessa ja asiakaseteleillä. Kokonaiskuvan saaminen vaikeutuu ja vastuut hämärtyvät. Jos ajatellaan esimerkiksi lapsiperhettä, jolla on laaja-alainen palvelutarve, perheen palvelut saattavat hajautua useaan paikkaan: sote-keskus tuottaa sairaanhoitopalvelut, neuvolapalvelut saatetaan tuottaa asiakaseteleillä valitussa paikassa ja lastensuojelutiedot ovat maakunnan liikelaitoksessa. Sama koskee esim. monisairaita ja kuntoutustoimintaa. Tiedonkulku ja palveluiden yhteensovittaminen vaativat uudenlaisia yhteistyörakenteita, mikä lisää byrokratiaa ja hidastaa palveluiden toteutumista.

11. 5. Turvaako lakiluonnos palvelujen horisontaalisen ja vertikaalisen integraation?

Vastaajien määrä: 1

12. Vapaamuotoiset huomiot.

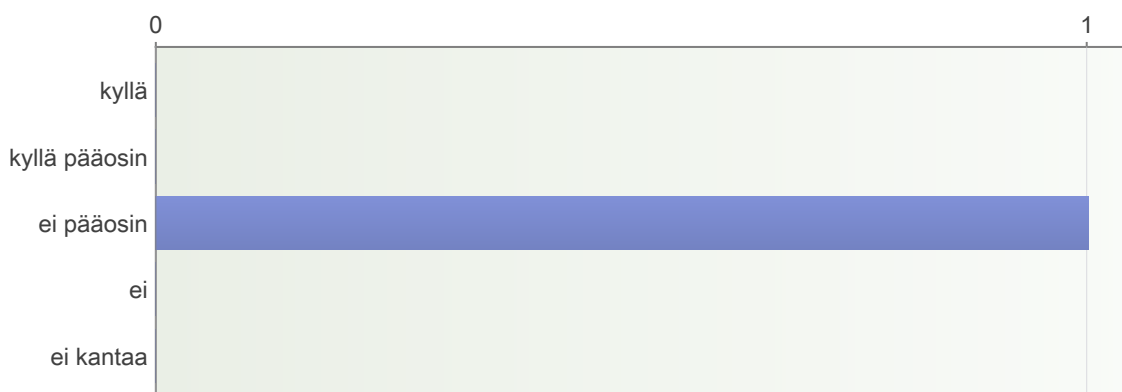
Vastaajien määrä: 1

- Sote-uudistuksen yksi päätavoite eli perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden integraatio jää toteutumatta, kun sote-keskuksessa tarjottavaksi palveluksi esitetään vain sosiaalihuollon ammattihenkilön antama neuvonta ja ohjaus. Nykyistä paremmin integroituja palveluja tarvittaisiin päivittäisessä työssä liittyen päihdepalveluihin, vanhuspalveluihin, lastensuojeluun, asumispalveluihin ja toimeentuloon. Vaikea nähdä, miten integraatio toteutuisi, kun palvelut tuotetaan eri organisaatioissa.

Ns vertikaalisen integraation osalta ei ole odotettavissa merkittäviä edistysaskelia. Pääasiassa kapitaatiopohjaisen rahoituksen toimiville sote-keskuksille syntyyneet vahvat kannustimet kustannusten siirtoon lähettämällä potilaita maakunnan (liikelaitoksen) tuottamiin palveluihin.

13. 6. Antaako esitys maakunnille riittävät edellytykset järjestämisvastuun toteuttamiseen?

Vastaajien määrä: 1

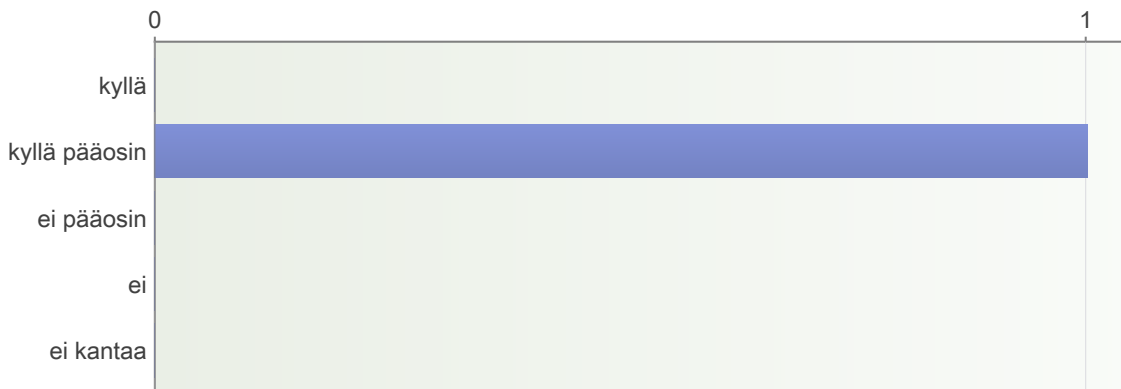
14. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Veronkanto-oikeuden puuttuminen ja rahoituslain tiukka kehysmenettely jättävät maakunnan liikkumavaran suhteellisen pieneksi.

15. 7. Edistääkö lakiluonnos toimintatapojen muutosta ja uusien palveluinnovaatioiden käyttöönottoa?

Vastaajien määrä: 1

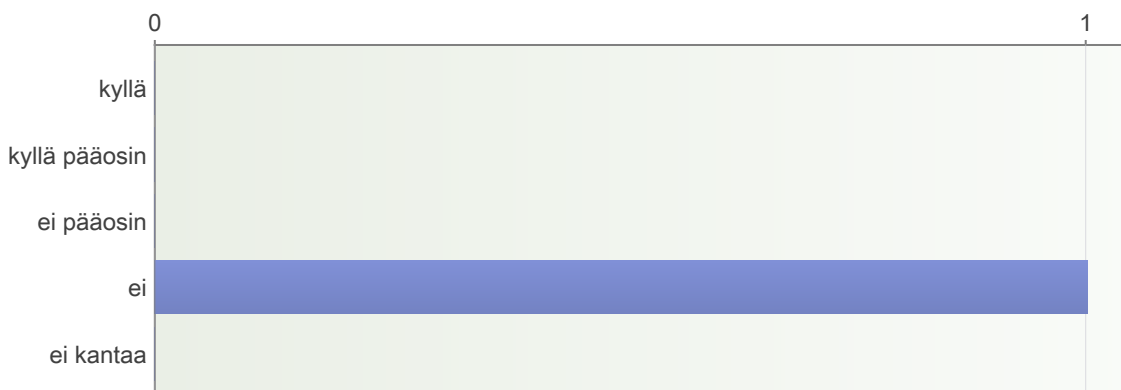
16. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Kilpailun ja kapitaatiopainotteisen rahoituksen yhdistelmä kannustaa etsimään tehokkaampia tapoja tuottaa palvelut.

17. 8. Antaako valinnanvapauslakiluonnos yhdessä muun maakunta- ja sote-uudistuksen kanssa riittävät edellytykset saavuttaa 3 miljardin euron kustannusten kasvun hillinnän tavoite?

Vastaajien määrä: 1

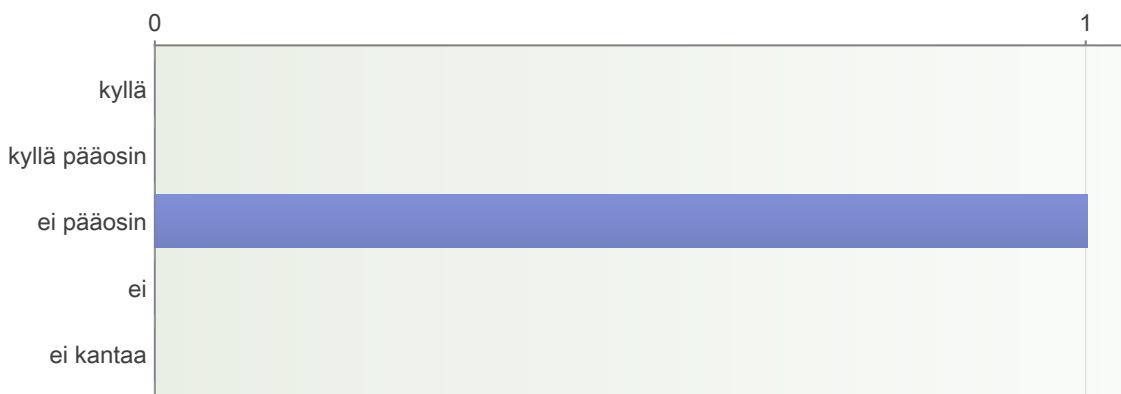
18. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Sote-keskusten tuottamien palvelujen saatavuuden ja volyymin nousu lisää kustannuksia. Lakiesitykset eivät sisällä selkeitä uusia elementtejä jotka auttaisivat nykyistä tehokkaampaan erikoissairaanhoidon kustannusten kasvun hillintään.

19. 9. Sosiaali- ja terveydenhuollon valinnanvapauslakiluonnoksen 3 luvussa säädettäisiin asiakkaan suoran valinnan sosiaali- ja terveystalvveluista. 9a. Turvaavatko maakunnan liikelaitoksen suoran valinnan palvelujen tuotantoa koskevat säännökset (mm. 16 §) palvelujen yhdenvertaisen saatavuuden kaikissa olosuhteissa?

Vastaajien määrä: 1

20. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Ks vastaukset kysymykseen 1.

21. 9b. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty sote-keskuksen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

22. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Luettelo sote-keskuksen suoran valinnan palveluista on paljon suppeampi kuin nykyisten terveyskeskusten palveluvalikoima. Jää epäselväksi, miten hoidetaan lukuisat puuttuvat perustason palvelut. Sote-keskuksen yleislääkärin työnkuva supistuu pääosin vastaanottotyöksi, millä on vaikutusta yleislääketieteen koulutukseen. Yleislääkärin kapea työnkuva sote-keskuksessa ei riitä yleislääketieteen perusopetuksen eikä etenkin erikoislääkärikoulutuksen toteuttamiseen, vaan koulutus on kerättävä entistä useammista toimipisteistä. Kapea työnkuva tuottaa todennäköisesti myös rekrytointivaikeuksia näihin tehtäviin. Uudistuksella ei vahvisteta perustason palvelutuotantoa eikä koulutusta.

Pykälässä 18 määrätään, että sote-keskusten pitää tarjota neljän erikoisalalan palveluja, mutta näiden valintaa ei ole perusteltu ja lisäksi maakunta voisi tehdä päätöksen muistakin erikoisaloista. On hyvä ja sote-uudistuksen alkuperäisen integraatitavoitteen mukaista, että nykyisiä erikoissairaanhoidon palveluja tuodaan perustasolle. Tarjottavien erikoisalojen valikoima pitää kuitenkin jättää kokonaan kunkin maakunnan päätettäväksi, sillä paikalliset tarpeet ja resurssit poikkeavat toisistaan eri maakunnissa.

23. 9c. Onko lakiluonnoksen 18 §:ssä säädetty suunhoidon yksikköjen lakisääteinen palveluvalikoima sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

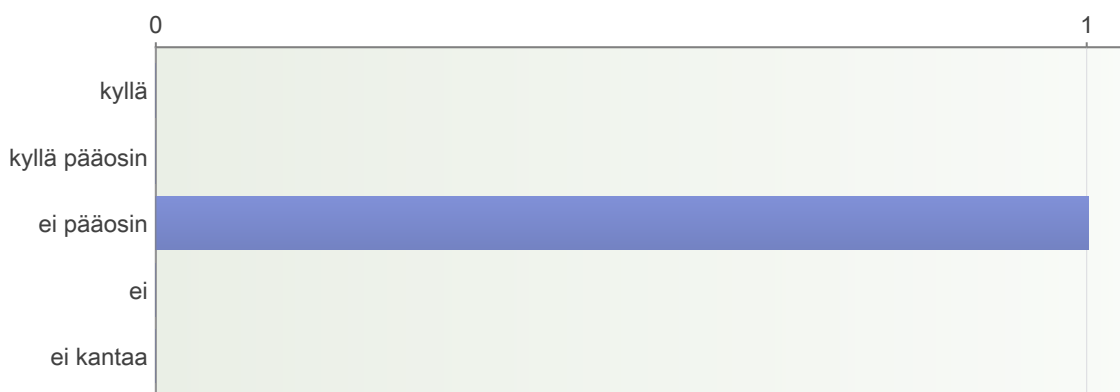
Ei vastauksia.

24. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

25. 9d. Onko lakiluonnoksen 18 § sote-keskuksen suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

Vastaajien määrä: 1

26. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin sote-keskuksissa tuotettavat palvelut?

Vastaajien määrä: 1

- Kts. vastaus kohdassa 9b.

Terveyskeskukset vastaavat nykyisin mm. seuraavista lakisääteisistä tehtävistä: terveysneuvonta, lasten ennaltaehkäisevä terveydenhuolto, äitiysneuvola, kouluterveydenhuolto, opiskelijaterveydenhuolto, erilaiset seulonnat, vammaisten terveyspalvelut, mielenterveystyö, päihdepalvelut, lääkehuolto, viranomaisyhteistyö kuten poliisin virka-apupyynnöt, terveydentilan tarkastukset ja lausunnot, rokotukset, ympäristöterveydenhuollon veloitteet, kutsuntatarkastukset, tartuntatautien hoito, kiireetön vastaanotto, kiireellinen avovastaanotto, diagnostiset palvelut, lääkinnällinen kuntoutus, kuoleman toteaminen ja kuolintodistukset sekä vainajien säilytys. Lisäksi terveyskeskuksista saa mm. hoitotarvikkeita ja apuvälineitä, perhesuunnitteluneuvolojen palveluja, saattohoitoa, ravitsemusterapiaa, palveluasumiseen liittyvää lääkäripalveluja sekä puhe- ja toimintaterapia. Terveyskeskusten ammattihenkilöt tekevät yhteistyötä kuntien opetus- ja sosiaalitoimen kanssa. Terveyskeskukset osallistuvat terveydenhuollon ammattihenkilöiden kouluttamiseen.

27. 9e. Onko lakiluonnoksen 18 § suunhoidon suoran valinnan palveluista riittävän selkeä siltä osin, mitkä palvelut kuuluvat suoran valinnan palvelujen piiriin ja mitkä kuuluvat maakunnan liikelaitoksen tuottamiin muihin kuin suoran valinnan palveluihin?

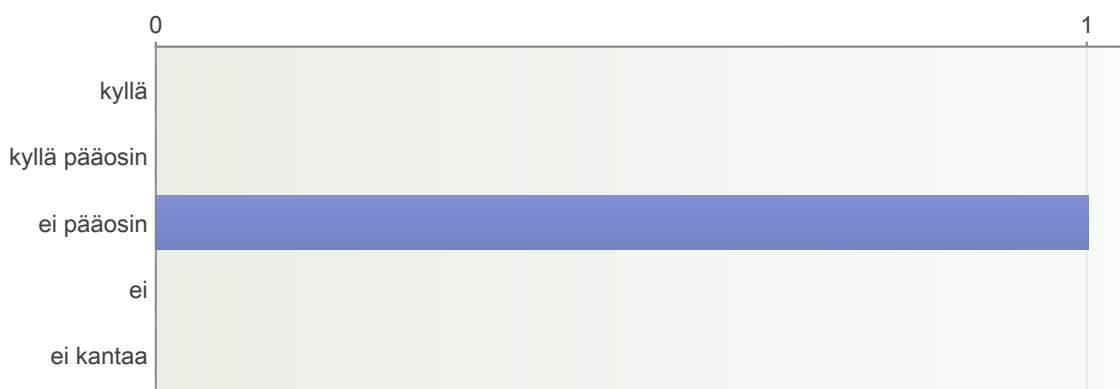
Ei vastauksia.

28. Jos ei, niin miten olisi tarkoituksenmukaista määritellä ne perusteet, joilla määritellään tarkemmin suunhoidon yksiköissä tuotettavat palvelut?

Ei vastauksia.

29. 9f. Ovatko säännökset (mm. 18 § ja 37 §) sosiaalihuollon osalta tarkoituksenmukaisia ja riittäviä?

Vastaajien määrä: 1

30. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- valtaosan sosiaalipalveluista jäädessä maakunnan liikelaitoksen tehtäväksi niiden integraatio perusterveydenhuollon kanssa ei pääse toteutumaan lainsäädännön alkuperäisen tavoitteen mukaisesti.

31. 10. Lakiluonnoksen 4 luvussa säädettäisiin asiakkaan mahdollisuuksista valita maakunnan liikelaitos. 10a. Antaako lakiluonnoksen 21 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitos?

Ei vastauksia.

32. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

33. 10b. Entä antaako lakiluonnoksen 22 ja 23 § asiakkaalle tarkoituksenmukaiset mahdollisuudet valita liikelaitoksen palveluyksikkö/yksiköt?

Ei vastauksia.

34. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

35. 11. Lakiluonnoksen 5 luvussa säädettäisiin asiakassetelin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. 11a. Onko lakiluonnoksen 24 §:ssä säädetty asiakasseteli sisällöltään ja laajuudeltaan tarkoituksenmukainen?

Vastaajien määrä: 1

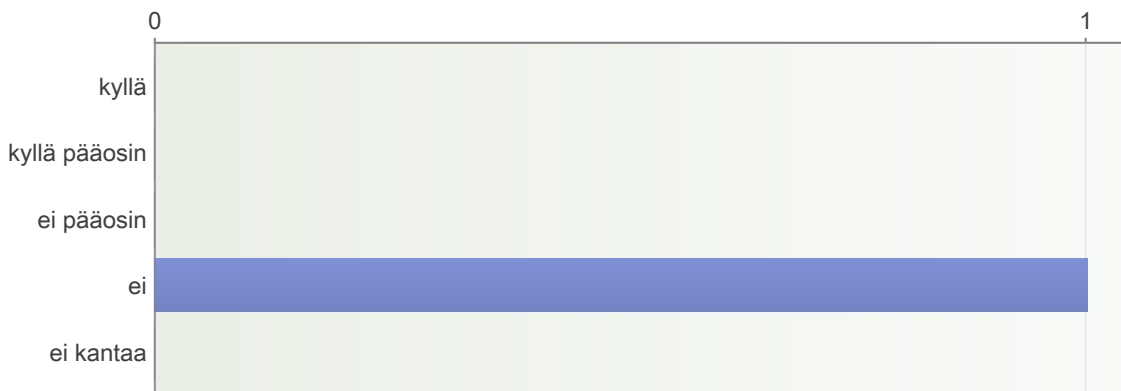
36. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Lakiesitys lähtee siitä, että asiakasseteli on tarjottava määriteltyjen palvelujen yhteydessä. Määrittely kattaa käytännössä lähes kaikki sairaanhoitopalvelut paitsi päivystyksen ja vaativan yliopistosairaالاتasoisen hoidon. Asiakassetelin käytön näin suurelle laajentamiselle ei ole perusteita, vaan asiakasseteli pitää säätää vaihtoehtoisesti tarjottavaksi palveluksi silloin, kun palveluiden tuotannossa on ongelmia, esim. työvoimavajauksen, laitteiden rikkoutumisen, valvonnassa ilmenneiden laatuongelmien tms. vuoksi. Lakiehdotuksessa esitetty malli pakollisesta tarjoamisesta johtaa palvelutuotannon kentän kasvuun, joka imee hallitsemattomasti henkilöresursseja ja johtaa myös erikoissairaanhoidon kustannusten kasvuun. Pykälässä esitetyt asiakassetelin käytön rajoitukset eli perälaudat ovat tulkinnanvaraisia ja johtavat todennäköisesti pitkällisiin valitusprosesseihin.

37. 11b. Onko maakunnan liikelaitoksella 24 §:n 2 ja 3 momentissa säädettyjen rajausten perusteella edellytykset turvata riittävät palvelut kustannustehokkaalla tavalla?

Vastaajien määrä: 1

38. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Mainittujen momenttien tarjoamat mahdollisuudet olla antamatta asiakasseteliä on määritelty liian tulkinnanvaraisesti. Määrityksiä on täsmennettävä siihen suuntaan, että maakunnalle jää aito mahdollisuus itse päättää asiakassetelin antamisesta.

39. 11c. Onko lakiluonnoksen 24 §:n sääntely riittävä erikoissairaanhoidon valtakunnallisen ja alueellisen palvelujärjestelmän turvaamisen näkökulmasta?

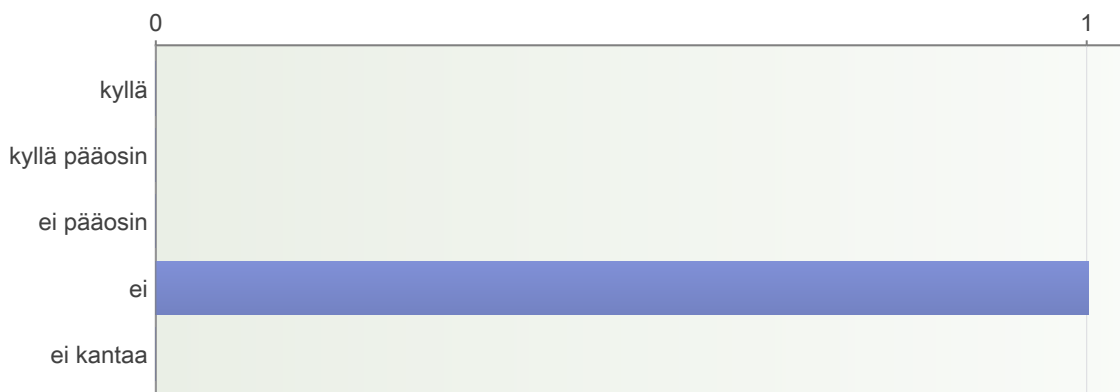
Ei vastauksia.

40. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

41. 11d. Ovatko asiakasseteliä koskevat säännökset asiakkaan aseman ja oikeuksien näkökulmasta tarkoituksenmukaisia?

Vastaajien määrä: 1

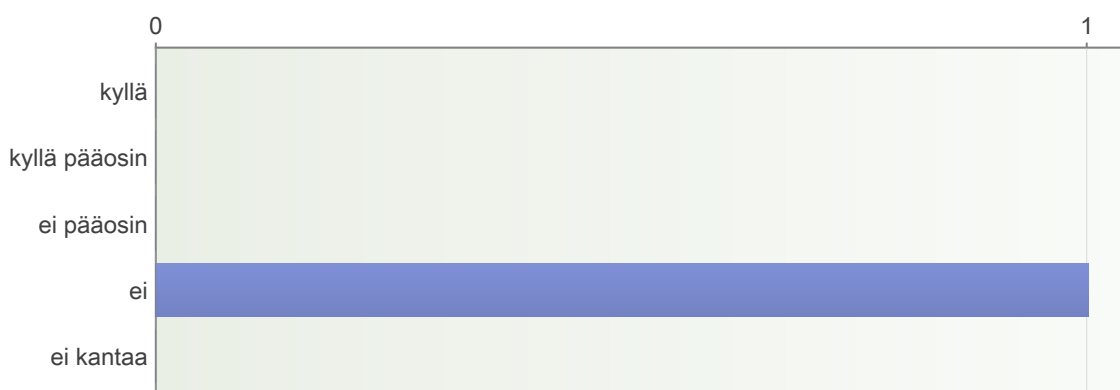
42. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Katso vastaus kysymykseen 11a.

43. 11e. Turvaako asiakassetelijärjestelmä maakunnalle riittävät ohjaus- ja vaikutusmahdollisuudet järjestämisvastuun toteuttamisen näkökulmasta?

Vastaajien määrä: 1

44. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Katso vastaukset kysymykseen 11b.

45. 12. Lakiluonnoksen 6 luvussa säädettäisiin henkilökohtaisen budjetin käytöstä asiakkaan valinnanvapauden lisäämisessä. Mahdollistavatko säännökset asiakkaalle riittävät mahdollisuudet vaikuttaa tarvitsemiensa palvelujen toteutukseen?

Ei vastauksia.

46. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Henkilökohtaisen budjetin valmistelua koskevissa säädöksissä ei veloiteta kuulemaan, saati osallistamaan asiakasta. Asiakkaan mahdollisuudet vaikuttaa tulevat mukaan vasta siinä vaiheessa kun budjetti on laadittu ja suunnitellaan sillä saatavien palveluiden sisältöä.

47. 13. Lakiluonnoksen 7 luvussa säädettäisiin asiakkaan neuvonnasta ja ohjauksesta sekä palvelutarpeen arvioinnista. Lisäksi lakiluonnoksen 5 §:ssä säädettäisiin asiakkaalle tehtävästä yhdestä asiakassuunnitelmasta. Turvaavatko säännökset riittävän hyvin asiakkaan oikeudet sekä palvelujen toteuttamisen asiakkaan tarpeita vastaavasti?

Ei vastauksia.

48. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

49. 14. Lakiluonnoksen 8 luvussa säädettäisiin palveluntuottajien hyväksymis- ja sopimusmenettelyistä. 14a. Ovatko säännökset hyväksymismenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

50. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

51. 14b. Varmistaako hallintopäätöstä ja ehtojen asettamista koskeva sääntely (42 §) riittävät mahdollisuudet maakunnan järjestämisvastuun toteuttamiseen.

Ei vastauksia.

52. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

53. 14c. Ovatko säännökset sopimusmenettelyistä lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

54. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

55. 15. Lakiluonnoksen 9 luvussa säädettäisiin palvelujen tuottamisesta ja palveluntuottajien velvoitteista. Ovatko säännökset lakiluonnoksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

56. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

57. 16. Lakiluonnoksen 10 luvussa säädettäisiin palveluntuottajalle suoritettavista korvauksista.

16a. Ottavatko sote-keskuksen kiinteän maksun osuus ja sen määräytymistä koskevat tekijät riittävästi huomioon asiakkaiden erilaiset palvelutarpeet ja niiden aiheuttamat kustannukset?

Ei vastauksia.

58. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

59. 16b. Ovatko säännökset muista korvauksista uudistuksen tavoitteiden kannalta tarkoituksenmukaisia?

Ei vastauksia.

60. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

61. 16c. Turvaavatko säännökset maakunnan liikelaitoksen sote-keskukselle ja yksityisen tuottajan sote-keskukselle yhdenvertaiset toimintaedellytykset?

Ei vastauksia.

62. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

63. 17. Lakiluonnoksen 12 luvussa säädettäisiin lain voimaantulosta. 17a. Turvaavatko 85 §:n mukaiset asiakasseteliä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Ei vastauksia.

64. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

65. 17b. Turvaavatko 86 ja 88 §:n mukaiset sote-keskusta koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Ei vastauksia.

66. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

67. 17c. Turvaavatko 87 ja 89 §:n mukaiset suunhoidon yksiköitä koskevat siirtymäsäännökset palvelujen saatavuuden siirtymävaiheessa?

Ei vastauksia.

68. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

69. 17d. Turvaako esitys sosiaali- ja terveystalouden yksityisten tuottajien toimintaedellytykset?

Ei vastauksia.

70. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

71. 17e. Antaako esitys riittävät edellytykset pienten toimijoiden toimimiseen sosiaali- ja terveydenhuollon palveluntuottajina?

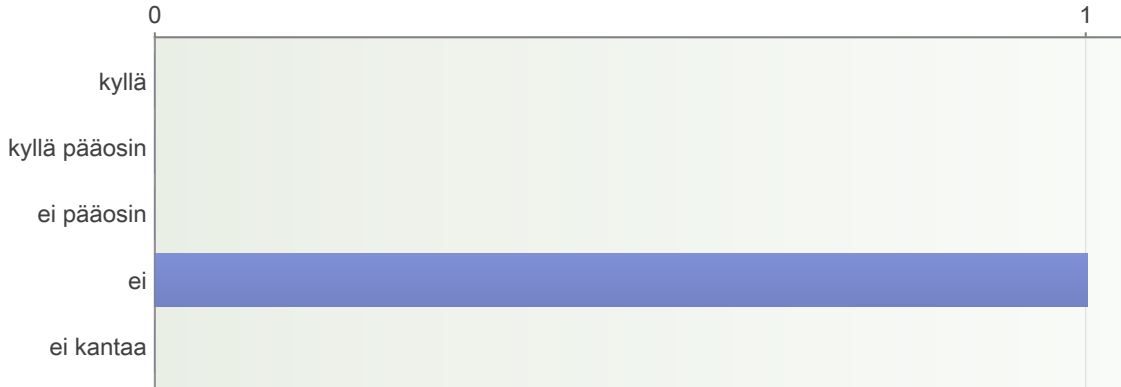
Ei vastauksia.

72. Vapaamuotoiset huomiot.

Ei vastauksia.

73. 18. Onko uudistuksen vaikutukset arvioitu näkemyksenne mukaan oikein ja riittävästi?

Vastaajien määrä: 1

74. Vapaamuotoiset huomiot.

Vastaajien määrä: 1

- Vaikutukset terveydenhuoltohenkilöstön koulutukseen on aliarvioitu.

75. 19. Miten arvioisitte uudistuksen vaikuttavan oman organisaationne tai jäsenorganisaatioidenne asemaan?

Vastaajien määrä: 1

-

Mikäli merkittävä osa erikoissairaanhoidon siirretään asiakaseteleiden kautta rahoitettaviksi, syntyy uhka yliopistosairaaloissa pysyvän osaajajoukon vähenemisestä ja ohenemisesta. Tällöin on uhattuna päivystystoiminnan lisäksi mittava lääketieteen ja sen erikoisalojen koulutustoiminta. on vaikea kuvitella, että yksityinen palvelutuotanto kykenisi ainakaan kovin nopeasti korvaamaan yliopistosairaaloiden opetustoimintaa.

Jos sote-keskusten ja maakunnan liikelaitosten työnjako toteutuu lakiesityksen mukaisesti, sillä tulee olemaan suuri vaikutus yleislääketieteen erikoislääkärin työnkuvaan. Erikoislääkärikoulutuksen sisältö on arvioitava ja rakennettava uudelleen, mikä vaatii resursseja. Nykyisessä palvelujärjestelmässä yleislääketieteen erikoislääkärit ovat ajautuneet hoitamaan tehtäviä, joissa laaja-alaista osaamista ei täysin hyödynnetä. Sote-uudistuksen pitäisi ottaa tämä osaaminen täyteen käyttöön eikä päinvastoin supistaa työnkuvaa sote-keskuksissa.

76. 20. Muut vapaamuotoiset huomiot hallituksen esitysluonnoksesta.

Ei vastauksia.

77. 21. Yksilöidyt muutosehdotukset lakiluonnokseen.

Ei vastauksia.